

[Vagn Bro.]

ligheds synspunkt, at denne institution er vokset op til at blive et såre gavnligt og virkningsfuldt led i Danmarks konstitution, og dette skyldes først og fremmest selve ombudsmanden, denne betydelige nordiske retslærde, og hans tilrettelæggelse af arbejdet. Man kan vist nok føje til, at dette arbejde sker efter det gamle ords anvisning: *suaviter in modo, fortiter in re.*

Når jeg har tilladt mig at sige disse ord, er det, fordi det nu er sidste gang, jeg får lejlighed til at udtale mig om ombudsmandens beretning, og jeg tillader mig i al beskedenhed at sige, at jeg betragter denne institution, som blev indført ved den sidste grundlovsændring, som en overmåde vigtig tilføjelse til forfatningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag til folketingsbeslutning, sålydende:

„Folketinget tager folketingets ombudsmands beretning for året 1962 til efterretning“,

vedtoges uden afstemning.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om statsgaranti for obligationslån optaget af Færøernes Realkreditinstitut.

(Lovforslaget (nr. 86) findes i tillæg A. sp. 947, fremsættelsen i tidenden sp. 2668).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Dupont: Lovforslaget om statsgaranti for obligationslån optaget af Færøernes Realkreditinstitut er en forlængelse af loven af 12. marts 1955 og den noget ændrede lov af 5. juni 1959. Jeg kan på mit partis vegne

give forslaget min bedste anbefaling og ønsker ikke, dersom der ikke stilles direkte krav herom, forslaget behandlet i udvalg. Realkreditinstitutets virksomhed må imidlertid ses i forbindelse med det af folketinget netop vedtagne lovforslag om Færøernes investeringsfond, hvorfor det vil være rimeligt her ved første behandling at knytte nogle kommentarer til det foreliggende lovforslag.

Mens investeringsfonden på de 60 mill. kr. i første række skal tage sig af investeringer i kraftværker samt havne-, vej- og tunnelbyggeri, og der sideløbende hermed også er sørget for tilstrækkelige investeringsmuligheder i private erhvervsvirksomheder, gælder det for realkreditinstituttet, at det fortsat tager sig af finansieringen af fiskerflåden. I tiden siden 1955 har realkreditinstituttet udført et skelsættende arbejde til gavn for fiskerne og den færøske befolkning.

Der ydes 10-årige lån indtil 50 pct. af vurderingssummen, og instituttet er bemyndiget til at udstede gældsbeviser eller ihændehaverobligationer til finansiering af dets udlånsvirksomhed. Mens der i de første år fordredes 20 pct. i egenkapital, har man ved lovændringen i 1959 kun fordret 10 pct. Nedsættelsen af kravet til egenkapital er blevet modsvaret af større lån, fra 15 og op til 20 pct., henholdsvis fra fiskeribanken og ved udlån med garanti fra landsstyret. Nedsættelsen af kravet til egenkapitalen skal ses i relation til de meget kostbare investeringer. Således koster de to store trawlere ca. 6 mill. kr., ligesom de nye og meget brugbare langlineskibe koster ca. 1,4 mill. kr., hvilket stiller krav om en egenkapital på 900.000 kr. for trawlerne og på 140.000 kr. for lineskibene. Gennem de 9 år, instituttet har virket, er der investeret over 100 mill. kr. i fiskerflådens fornyelse; heraf har instituttet udlånt godt halvdelen. Ca. 50 pct. af fiskerflåden er fornyet i disse år. Der er ikke tale om nogen egentlig forøgelse i antal, men om en fornyelse, der betyder en stærkere og mere rationel drift. Der er

[Dupont.]

anskaffet en række store trawlere. Måske kan det diskuteres, hvor stor værdi disse har, når det drejer sig om rationel drift. Det er uden tvivl den færøske fiskers opfattelse, at lineskibene med 100 til 200 brutto registertons er at foretrække. Det viser sig da også, at fornyelsen af flåden for de to tredjedele vedkommende ligger netop på denne bådtype.

Ser man på fiskefangsten, konstaterer man da også, at den har været god. Med 1959, der var et godt år, som udgangspunkt er fangsten steget fra 116.000 t til 143.000 t; i 1963 har den dog kun været 138.000 t. Nu skal disse tal jo også ses i relation til gode og dårlige år. Men ser man på udbyttet i penge, viser fornyelsen af flåden og materiellet sig endnu stærkere. Medens Færøernes eksport i 1956 kun udgjorde 93 mill. kr., var den i 1963 oppe på 136,6 mill. kr.; heraf udgjorde fiskeeksporten alene de 117 mill. kr. Disse tal viser værdien af den kraftige investering, som er sket, og af hele realkreditinstitutets virksomhed. Ifølge den af sekretær E. Kallsberg udarbejdede rapport vil der fremover fortsat være god brug for endnu flere skibe, ganske særlig af den handy type langlineskibe mellem 100 og 200 brutto registertons, ligesom der også bør gøres forsøg med en såkaldt hæktrawler, der koster over 10 mill. kr. Når behovet derefter gøres op til 6-7 langlineskibe om året af den moderne type, vil man forstå, at realkreditinstitutets virksomhed bør videreføres.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, er der brug for en investering på ca. 80 mill. kr. i de første 5 år, hvilket svarer til forslaget om at stille statsgaranti for 40 mill. kr. fordelt over 5 år. Det vil være naturligt at fortsætte med afsætningen af obligationerne på det danske kapitalmarked, hvor kursdannelsen afhænger af risikovurderingen, hvorfor statsgarantien for obligationerne også er nødvendig. Det skal endelig understreges, at instituttet arbejder med meget få tab, ja, man kan trygt sige, at færingerne i deres låntagning er meget omhyggelige og stort set passer deres afdrag og terminsydelser.

Da der således er tale om en forlængelse af gældende lov, og da landsstyre og lag-

ting enstemmigt er gået ind for forlængelsen, anbefaler jeg lovforslaget til hurtig og villig behandling.

P. E. Eriksen: Der er et behov for, og der er et ønske om investeringer også på Færøerne. Må jeg blot henvise til den rapport — som også det ærede medlem hr. Dupont var inde på — der i 1962 blev afgivet til statsministeriet og Færøernes landsstyre, en rapport, der omhandler den store udvidelse af investeringsbehovet, som fandt sted i årene efter 1959-60: ønskerne om bedre veje, øgede havnemuligheder og udbygning af skolerne, behovet for elværker og offentlige institutioner og for udbygning af sundhedsvæsenet — man behøver blot at tænke på den lov, vi gennemførte om et statshospital i Thorshavn, og den modernisering af Dronning Alexandrines Hospital, der i sidste samling blev vedtaget i det høje ting — og endelig og ikke mindst altså behovet for hjælp til erhvervslivet, i særdeleshed udvidelsen og moderniseringen af fiskerflåden, det centrale i Færøernes erhvervsliv. Det er også en støtte på grund af de vanskeligheder, færøske fiskere havde med at få beskæftigelse bl. a. på islandske fiskerfartøjer.

Men alle disse problemer har mit partis sædvanlige ordfører i færøske anliggender, det ærede medlem hr. Johan Poulsen, som jeg gerne havde set her i salen i dag, med sit personlige kendskab forlængst gjort udmærket rede for her i det høje ting. Jeg skal blot henvise til det ærede medlems tale her i tinget den 22. november 1963, Folketingsstidende 1963-64 sp. 1294 ff., da lovforslaget om en investeringsfond for Færøerne m. v. blev behandlet. Ved denne lovs vedtagelse den 16. januar understreges også med de 60 mill. kr. i tilskud over en 6 års periode de kommende års nødvendige investeringer på Færøerne.

Et af midlerne til at dække kapitalbehovet, som færøske pengeinstitutter ikke magter, var oprettelse af Færøernes Realkreditinstitut i 1955, der med et udlån på 47,4 mill. kr. og med en restgæld på i øjeblikket 35,3 mill. kr. låner ud, som også den tidligere ærede ordfører nævnte, i fiskerfartøjer med indtil 50 pct. af vurderingen. Må jeg understrege, hvad der bør nævnes

[P. E. Eriksen.]

her, at det i årene, der er gået indtil 1963, har oparbejdet en egenkapital ved grundfond og driftsoverskud på i alt 12,3 mill. kr.

Ved loven af 5. juni 1959 støttede folketinget salget af obligationer fra dette institut ved garanti for forrentning og tilbagebetaling, og loven ønskes nu forlænget for en 5 års periode med en statsgaranti for udlån på gennemsnitlig 8 mill. kr. om året.

I den forløbne 5 års periode har der ifølge bemærkningerne til lovforslaget ikke fra statens side måttet ydes beløb for at opfylde institutionens forpligtelser. Det har altså været en indirekte støtte, som vel ikke kan gøres op, men som har haft sin virkning.

Vi tiltræder lovforslaget og ønsker heller ikke udvalgsbehandling. Vi gør det med ønsket om, at også denne foranstaltning må virke til øernes opbygning med særligt henblik på fiskerflåden og være med til at udbygge forbindelsen mellem øerne og os herude — være et håndslag i et videre samvirke.

Baagø: Jeg tror, vi alle kan glæde os over at erfare, at det, der blev besluttet og vedtaget i 1959, har ført til så gode resultater. Jeg er overbevist om, at vi alle på denne baggrund også vil kunne være med til at føre dette lovforslag igennem og fortsætte denne støtte, så at disse obligationer, der er tale om, vil kunne sælges, så man på den måde kan give fiskerierhvervet på Færøerne den hjælp, det har brug for.

På det konservative folkepartis vegne kan jeg tilsige vor tilslutning til lovforslaget og til dets gennemførelse.

Jens P. Jensen: Det lovforslag om fortsat statsgaranti for obligationslån optaget af Færøernes Realkreditinstitut, som vi i dag behandler her i det høje ting, er en bemyndigelse for den højtærede finansminister til at meddele statsgaranti for forrentning og tilbagebetaling af lån, der ydes i den kommende 5 års periode med op til 8 mill. kr. i alt for hvert år. Lånene anvendes til støtte for udbygning og forbedring af det færøske fiskerierhverv, og garantiene gælder for hjemmehørende på Færøerne og gives efter nærmere af finansministeren

fastsatte garantivilkår. I øvrigt kan jeg henvise til bemærkningerne til lovforslaget og til de øvrige ordføreres udførlige redegørelser.

Jeg kan på det radikale venstres vegne anbefale lovforslaget, idet en sådan garanti er nødvendig for at skabe bedre salgsmuligheder for realkreditinstitutts obligationer til gavn for låntagerne og dermed også for den færøske befolkning. Det er yderligere oplyst, at der til dato ikke er tabt noget derved. Jeg kan derfor give mit partis tilsagn om en hurtig og velvillig behandling.

Vivike: Jeg er i almindelighed ikke særlig begejstret for realkreditinstitutter. Men da instituttet på Færøerne har betydet en stærk forøgelse af fiskerikapaciteten og dermed eksporten, kan jeg meddele, at vi har en positiv indstilling til det foreliggende lovforslag.

Grøndahl: Den garanti, den danske stat har ydet disse obligationer, udstedt af Færøernes Realkreditinstitut, har været til megen gavn for den færøske fiskerflåde, som gennem denne finansiering har fået gennemført en tiltrængt fornyelse og udvidelse med en deraf betinget stigning i fiskefangsten og i eksporten af fisk som følge. Uden statsgarantien for obligationerne, der med rentesatser fra 5 $\frac{1}{4}$ til 6 pct. står i nærheden af pari, ville disse obligationer være meget vanskelige at afsætte på det danske kapitalmarked, trods det at det har vist sig, at ordningen indtil nu har kunnet hvile i sig selv, uden at staten i noget tilfælde har haft udgifter ved garantiordningen.

Der er tale om en videreførelse af loven af 12. marts 1955 og loven af 5. juni 1959, og da det foreliggende lovforslag er af yderste vigtighed for hele det færøske erhvervsliv, kan vi støtte det.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere for den venlige behandling af lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg. (Vedrørende forhøjelse af børnebidrag m. v.).

(Lovforslaget (nr. 87) findes i tillæg A. sp. 949, fremsættelsen i tidenden sp. 2689).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Astrid Skjoldbo: På mine egne og min gruppes vegne vil jeg takke den højtærede socialminister for dette lovforslag vedrørende forhøjelse af børnebidragene. Jeg ved, at det vil blive modtaget med glæde af de mange enlige forsørgere, det omfatter. Specielt hvor det drejer sig om enlige mødre, vil forhøjelsen af børnebidraget være en kærkommen hjælp, selv om forhøjelsen i første omgang ikke er særlig stor. I det første år er det en stigning fra 1.248 kr. til 1.320 kr. 1. april 1965 skal normalbidraget udgøre 1.392 kr., fra den 1. april 1966 1.476 kr. og fuldt gennemført pr. 1. april 1967 vil det andrage 1.560 kr. for faderens vedkommende og 1.032 kr. for moderens.

Som normalbidraget er nu, hvor det udgør ca. 100 kr. månedlig, kan det lige knap nok slå til til betaling for barnet i en børnehave, slet ikke i en vuggestue, så hvis der skal være nogen rimelighed i, at faderens bidrag skal udgøre tre femtedele af udgifterne ved barnets underhold og moderens to femtedele deraf, er det ganske klart, at bidragene i dag er alt for små.

Det er da ikke dette synspunkt, der har været afgørende for lovforslaget, men dels at folkepensionen, invalidepensionen og enkepensionen i kraft af helhedsløsningen har fået et særligt tillæg, dels at normalbidraget ikke er fulgt med i den almindelige velstandsstigning. Bidraget andrager ifølge de beregninger, som det familiepoltiske udvalg har foretaget, og som er anført i bemærkningerne til lovforslaget, nu kun 5,9 pct. mod 7,5 pct. for 10 år siden af årslønnen for fuldt beskæftigede mandlige arbejdere i hovedstaden, der altså nu ligger på 19.950 kr. Den foreslåede forhøjelse andrager, når den er gennemført, 25 pct. — det opnås altså i 1967.

Jeg finder det helt i sin orden, at man ved denne lovrevision medtager nogle særlige

tilfælde, der tidligere faldt uden for loven, specielt hvor en af forældrene til et barn født uden for ægteskab dør, inden der er udfærdiget bidragsresolution. Alligevel kan jeg ikke lade være med at udstøde et hjertesuk. Er det virkelig ikke muligt ved denne lejlighed at slette de indtægtsgrænser, der i dag medfører, at ca. 10 pct. af enlige forsørgere er afskåret fra at få deres bidrag udbetalt forskudsvis af det offentlige? Det er jo egentlig sørgeligt nok, at 90 pct. af de enlige mødre i dag har en indtægt, der er på 11.850 kr. om året eller derunder, medens en voksen mandlig arbejder i hovedstaden altså ligger på ca. 20.000 kr. Disse kvinder ser ofte med bekymring på, om deres løn stiger bare forholdsvis lidt, så de kommer op over denne grænse og altså ikke mere kan få pengene udbetalt forskudsvis af det offentlige eller måske kun en mindre del deraf. Det finder jeg ikke særlig rimeligt. Jeg ved også, at det rundt om i kommunerne er forbundet med ret store administrationsomkostninger at påse, at denne bestemmelse gennemføres, idet man to gange om året må undersøge, hvorvidt mødrene nu har fået en større indtægt. Rent galt synes jeg grænserne virker, hvor det drejer sig om forskudsvis udbetaling til en enligstillet fader. Selv om en enligstillet fader ofte er særdeles vanskeligt stillet — også økonomisk, hvis han må have hjælp i hjemmet til børnenes pasning — vil han næsten aldrig kunne få udbetalt bidrag af det offentlige.

Jeg synes også, man må se lidt nærmere på grænserne for de indtægter, som de lidt større børn må have. Det drejer sig — så vidt jeg husker — om 173 kr. om måneden.

Det havde været rart, om den højtærede socialminister havde fulgt det familiepoltiske udvalgs ønske om helt at ophæve indtægtsgrænsen for forsørgere for adgang til forskudsvis udbetaling af bidraget. Når det nu anføres, at inddrivelsesprocenten er 75-80, kan det da ikke være store udgifter for det offentlige, der vil være forbundet med en ophævelse af indtægtsgrænsen. Jeg kunne derfor godt lide at spørge den højtærede socialminister, hvor meget det vil koste det offentlige at slette denne grænse eller f. eks. slette den over et par år.

Vi skal i morgen behandle lovforslaget